

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	--	---

Tartalom. Szolgálatképtelen lelkészek. Dombi Lajos. — Tárcza. Adalékok stb. Tóth S. — Pascal „Gondolatai“-ból. Dézsi Lajos. — Közügyeink. Egy érdekes eset. Szeness Imre. — Egy és más stb. — Külföld. — Irodalom. — Különfélék. — Szerk. posta. — Hirdetés.

Szolálatképtelen lelkészek.

Mint a „bérczes haza“ szülötte, s mint olyan, ki néhány évig lelkészkedtem is azon testvérházában, hol a költő szavai szerint: „barangol és zúg zúg az őszi szél“: igen könnyen eshetem előszeret, vagy épen elfogultság gyanújába, midőn az erdélyi ev. ref. egyházkerület kebelében életben levő egy és más intézkedésnek, fennálló gyakorlatnak előnyét tüntetem föl, vizsgálva, nézve az öt ev. ref. egyházkerület szervezetét, összehasonlítás módszere szerint... Ámde ha ez bűn volna: legyen „mea culpa“!...

Igy valék a „személyes pályázat“ kérdésénél is, s ma már örömmel tapasztalom, hogy „nagy Magyarországon“ is többen vannak e tekintetben velem egy véleményen, egy nézetben.

Most ismét egy „erdélyi specialitás“-t kívánok bemutatni e lap t. olvasói előtt, mely iránt hasonlóképen szívós előszeretettel viseltetem, s szívem teljességéből óhajtanám, hogy ezen — az említett talajban már évelő gyökeret vert — „erdélyi plánta“ vajha minél előbb meghonosulást nyerne a mi egyházkerületünk kertjében is, mint — nézetem szerint — nagyon szükséges és hasznos növény.

Nem akarok hosszasan beszélni, ugyanazért áttérek röviden tárgyamhoz.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerületben évek sora óta szokás-szentesítette törvény, hogy a szolgálatképtelenné lett lelkészek „fél fizetés“ élvezésének javadalma mellett nyugalomba léphetnek s helyök törvényszabta úton választott rendes lelkészszel töltetik be. Természetesen az elválasztott rendes lelkész mindaddig, míg a nyugalmazott

lelkész él, „fél fizetés“-t kap s csak a nyugalmazottnak halála után jut az egész fizetés élvezetébe. A nyugdíjazás a nyugalomba lépni szándékozó lelkész és egyháza közös akarata folytán, az egyházmegye s egyházkerület előljáróságának (egyházmegyei tanács és állandó igazgató-tanács) tudtával és beleegyezésével történik meg; ekkor oldatván meg a nyugdíj-mennyiség és fizetési módozat kérdése is véglegesen, úgy hogy az ilyen nyugalmazott lelkésznek többé sem administrationalis, sem szellemi, sem anyagi tényleges összeköttetése nem marad fenn egyházközségével, eddigi hallgatóival szemben; menten minden lelkészi gondtól és felelősségtől, csendes elvonultságban élhet bárhol. És ez intézkedést én mind az egyházakra, mind a szolgálatképtelen lelkészekre nézve czélszerűbbnek vélem, mint midőn segédlelkész alkalmazásával van segítve ott, hol a lelkész koránál vagy egészségtelen voltánál fogva az activ szolgálatra képtelen.

Véleményem indokolására legyen elég csak annyit jegyezni meg, hogy míg a káplántartás sokszor nyugalom helyett gyötrelmet ad a nyugalmat óhajtó lelkészeknek... a mellett a felelősség folytonosan fentmarad részőkre azoknak, kik tulajdonképen le vannak szorulva a ténykedés teréről, s több oldalról való zaklatásnak, kellemetlenségeknek vannak kitétetve gyakorta s így nyugalmazott állapotuk épen nem nyugalmas, sőt gyakran az úgynevezett „subplántálás“ keserőségétől sem mentek az ily nyugalmazottak, kik csak önmagokat nyugalmazni vélték, a nélkül, hogy óhajtott céljokat érthették volna ez által.

De másfelől a lelkészi hivatal, illetve az egyház ügyeinek kezelése szempontjából is sokkal czélszerűbb rendes lelkésznek alkalmaztatása.

Mondhatná azonban valaki, hogy a szolgálatképtelen lelkész hagyjon fel a lelkészi pályával s helyét engedje át munkabíróknak.

Ámde ily kíváncsi hangoztatása minden méltányosságnak lábbal tapodásánál nem volna egyéb, mert ha valaki éveken, sőt évtizedeken át híven s lelkiismeretesen munkálkodott a lelkési pályán: midőn az évek terhe, vagy bárminő csapások súlya miatt képtelenné válik a tényleges szolgálatra, hogy ekkor koldusbotot adjon kezébe az egyház: ily eljárás rút hálátlanság ocsmány bűne volna. Nem is tudok képzelni magamnak oly magáról megfélemleni képes gyülekezetet, hol ily nézet általánossá lehetne, hol a szívekből a kegyelet, hála és méltányosság érzete annyira kihalhatna!

Számolva az adott helyzettel: a tényleges szolgálatra képtelen lelkészekre — ez idő szerint — nem tudok czélszerűbb intézkedést, mint a „fél fizetés“-sel nyugalomba vonulást. Gondolkozzanak felőle azok, kiket illet s ha közel vagy távolabbi jövőben életre kelne nálunk is ez intézmény: hiszem, remélem, nem volna ok a megbánásra sem az egyházak, sem a lelkészek részéről.

Most csak az eszmét felszínre hozni volt szándékom azon ismételt óhajással, hogy gondolkozzanak felőle az eszme iránt érdeklődők s minél előbb a gondolatot tett kövesse.

Vannak égető kérdések, melyek megoldásra várnak, s én ezek egyike gyanánt tekintem az általam a fentebbiekben vázlatosan feltüntetettet is, mely bizonyára megérdemli, hogy a nyilvánosság elé kerüljön s esetleg mielőbbi intézkedés tárgyát képezze.

Tette fel tehát! . . .

Dombi Lajos.

Tárcza.

Adalékok a tiszántúli ev. ref. egyházkerület történetéhez.

1772. Április.

Deputatio Superintendentialis.

Jelenvoltak: Szilágyi Sámuel superintendens elnöklete alatt: Tasnádi Székely István, Szondi György, Turi Mihály, Ujvárosi Sámuel seniorok; Főrizs János küldött; több debreczeni tanár; Rhédey Ferencz, Péchy Imre, Domokos Lajos, Törös György, Fráter István, Bessenyei László, Kuti János, Böszörményi János, Csanádi Sámuel.

1. Ordinatio. Felavattattak: Szokolay István Püspökibe, Szántó János Érsemlyénbe, Földesi György Bogyoszlóra, Árokháti István Bagosra (Szatmárm.), Vajda György Vajdára és Gecző János Majtisra.

2. Érmelléki esperessé Turi Mihály megválasztván: feleskettetik. Egyházmegyei jegyzőül pedig Főrizs János nyilvánítatik.

3. Debreczeni egyházmegyében az esperes Kabai András elhalván: proseniori teendőkkel Kőrösi Mihály egyházmegyei jegyző bíztatik meg.

4. Szoboszlói egyház Csernák Lászlót alkalmazza lelkészül; mert Ercei Sámuel, a kit óhajtanak, a professorok ítélete szerint is gyenge készületű egyén Szoboszlóra.

5. Tiszafüred Juhász István fehértói lelkészt meghívhatja lelkészül; az illető egyházmegye gondoskodik, hogy a helye alkalmas egyénnel töltsék be.

6. A szabolcsi egyház, lelkészének Sárvári Jánosnak ügyében kérelmez, hogy az más helyre is hívható lehessen az egyházmegyei ítélet megváltoztatásával. E tárgyban nyilatkozzék a debreczeni egyházmegye is.

7. Lévai Ötvös Pál ezelőtt széplaki lelkész Bajomi Erzsébettil tiltott viszonyban élven, miután csak állítatják, de nem bizonyítatik: az egyházmegyének kárhóztató ítélete alól feloldatik.

8. Komáromi Pál f.-ábrányi lelkész Széplakra, Halász József tótii lelkész M.-Petribe tolaodván be: komolyan megintetnek, hogy maradjanak helyükön tisztességesen.

9. Matolcsi egyház az óvári lelkészt Kabai Ferencz óhajtaná: nem engedtetik meg. Matolcsra a nagyari lelkész Garzó István rendeltetik, Nagy-Arba pedig Kapitány György jó reménység alatt.

10. Érszentkirályi egyház ügyeit megvilágosító jelentés a levéltárba betétni határozatott. IV. köt. 44—47. lap.

1772. Augusztus.

Deputatio Superintendentialis.

Elnököl — miután a superintendens gyengélkedése miatt meg nem jelenhetett — a generalis notarius.

Jelenvoltak: Kömlei Márton, Tasnádi Székely István, Turi Mihály, Kőrösi Mihály seniorok; Gál András gyomai lelkész, mint a békési egyházmegye küldötte; két debreczeni tanár és több assessor a debreczeni egyházmegyéből. Világiak közül: Dobozi Mihály főgondnok, Lónyai László, Vay István, Rhédei Ferencz, Péchy Imre, Fráter István, Kuti János.

Tárgyak:

1. Debreczeni egyházmegyében Kőrösi Mihály, — több éven keresztül debreczeni ispotályi, majd nádudvari lelkész, — választott esperessé. Megerősítettet.

2. Darai egyházban, mely mint leányegyház Óvárihoz tartozik, — Antal nevű lelkész tilalom ellenére betolakodott. — Engedetlenségének következményére figyelmeztetik és Dara maradjon továbbra is csak leányegyház.

3. A szatmári egyházmegye nem respectálja a háromszori kihirdetésre vonatkozó királyi rendeletet,

sem az egyházkerület azon végzését, hogy alkalmasabb jegyzőt válasszon: ezért egy küldöttség világosítsa fel az egyházmegyét és figyelmeztesse. A küldöttséget alkotják Varjas János tanár, Odor Mihály nagykarolyi lelkész

4. Szelek György Makódi esperes elleni követelésével polgári útra útasíttatik.

5. Kis Ferencz derecskei lakosnak panaszát marjai kántor és leánytanító ellenében az egyházmegye vizsgálja meg.

6. Az erdélyi superintendens Dézsi György visszaküldi a Bethlen-féle diplomát a levéltár részére.

7. Augusztus 13-án kellő vizsgatétel után lelkészekül felavattattak: Debreczeni Miklós szilágyszegi, Madarasi György mocsolyáni lelkészek. IV. kötet 48—50. lap.

Tóth S.

(Folytatása köv.)

Pascal „Gondolatai“-ból.

(Folytatás.)

Az emberek képzelődésüket gyakran szívök gyanánt veszik, és azt hiszik, mindjárt megtértek, mihelyt megtérésre gondolnak . . .

*

Borzasztó látnunk, mint múlik el mindaz, a mivel bírunk! . . .

*

A vallás oly fönséges, miszerint méltányos dolog, ha meglesznek fosztva tőle azok, kik nem akarnak fáradságot venni magoknak arra, hogy azt keressék, ha rejtve van. Van-e tehát ok a panaszra, ha az olyan, hogy megtalálhatná bárki, ha keresné?

*

A vallásra nézve őszintének kell lenni: valódi pogánynak, valódi zsidónak, valódi keresztyénnek.

*

Jézus Krisztusra tekint mind a két szövetség: az ó mint reményére, az új mint példányképére, mindkettő mint központjára!

*

Isten ismerete az ember nyomorának ismerete nélkül kevélylyé tesz; nyomorunk ismerése Isten ismerete nélkül kétségbe ejt. Jézus Krisztus ismerése alkotja a középhelyet, mert mi ő benne feltaláljuk mind Istent, mind nyomorunkat.

*

Nemcsak lehetetlen, hanem haszontalan is Istent ismerni Jézus Krisztus nélkül.

*

Jézus Krisztus nem tett egyebet, mint arra tanította az embereket, hogy szeressék egymást és hogy ők rabok, vakok, betegek, boldogtalanok, bűnösök voltak; hogy neki kellett őket megváltani, megvilágosítani, boldogítani s meggyógyítani; hogy ez csak úgy fog megtörténni, ha önmagukat meggyógyítják, s őt követik nyomorúságon és kereszthalálon át.

*

Jézus Krisztus nélkül az embernek bűnben és nyomorban kell lenni, Jézus Krisztussal az ember ment a bűntől s a nyomortól. Benne van minden mi erényünk és boldogságunk, rajta kívül csak bűn, nyomor, tévely, sötétség, halál, kétségbeesés van.

*

Jézus Krisztus azért jött, hogy megvakítsa azokat, a kik tisztán látnak és hogy látást adjon a vakoknak; meggyógyítsa a betegeket és meg hagyja halni az egészségeseket; bűnbánatra hívja és megigazítsa a bűnösöket s bűneikben hagyja az igazakat; megalégítse a szűkölködőket s üresen hagyja a gazdagokat.

*

Bírt-e ember valaha nagyobb dicsőséggel, mint ő? Mind az egész zsidó nép ő róla jövendőlt eljövetele előtt. A pogány nép őt imádja eljövetele után. A két nép — a pogány és zsidó — őt tekinti központjának.

És mégis van-e ember, ki kevésbé élt volna dicsőségével? A harminczhárom esztendőből harminczat eltöltött a nélkül, hogy nyilvánosság előtt megjelent volna. A három év alatt gonosztevőnek tartják, a papok és fensőbbek elútasítják, barátai és rokonai megvetik. Végre meghal, elárulva övéi közül egy által, megtagadva egy másik által s elhagyatva mindenkitől.

Micsoda része van tehát azon dicsőségben? Soha embernek nem volt nagyobb dicsősége, soha ember nem viselt több gyalázatot . . . Minden dicsősége mi érettünk csak arravaló volt, hogy magát velünk megismertesse s nem vett abból semmit magának . . .

Francziából közli:

Dézsi Lajos.

(Folyt. köv.)

Közügyeink.

Egy érdekes eset.

(Folyt. s vége).

A főpásztori levelet elolvastam a gyámszülők előtt s ők kérve kértek, hogy folyamodjam a kultuszminiszterhez. Igen, de mi legyen az archimedesi pont, melyre az egész ügy támaszkodjék? Kezembem a veszprémi rendőrkapitány „Jegyzőkönyv“-e, elhozattam a veszprémi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságnak azon „végzését“, melyben a kis lelencznek 600 frt örökség biztosítása elintézését nyert. Elibem tettem a papkeszii községhezánál felvett Jegyzőkönyvet. Oda tettem hozzájuk a vágbesztercei zsidó anyakönyvvezető hiteles kivonatát. Eh! hívatkozom valamennyi okmányra; de legfőképp a veszprémi és papkeszii jegyzőkönyvekre fektetem a fősúlyt. Megírtam a következő kérvényt a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez:

„Nagyméltóságú Miniszter Ur! Kegyelmes Urunk! Alulírottak Veszprémmegyében kebelezett Papkeszii községi lakosok, miután az isteni gondviselés családunkat magzatokkal nem áldotta meg, mégis szívünk nemes sugallatát követve, de legfőképp az Idvezítőnek ama mondásától buzdítatva: „A mit cselekedtetek egygyel az én kicsiny atyámfiak közül, én magammal cselekedtetek“ (Máté evang. XXV: 40.) 1885-dik év márcziushó 27-én átvettünk Veszprém város rendőrkapitányi hivatalától egy 4—5 évesnek látszó kis leánygyermeket, ki a

város költségén már egy év óta mint elhagyott lelenz ápolattott. Az ide ./ alatt mellékelt jegyzőkönyvi másolat tanúsítása szerint köteleztük magunkat, hogy a kis leány vallásos neveléséről gondoskodva, őt hitelveinkben oktattva, felnövekedése esetén anyagilag is biztosítandjuk jövőjét. Hogy ezen feltételnek mint igyekeztünk megfelelni: bizonyítja a veszprémi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságnak f. évi májushó 17-én 4598/89. sz. a. hozzánk áttett s ide ./ alatt másolatban tisztelletesen csatolt végzése. A kis leánygyermek 1885. márczius 27-től fogva a mai napig házunknál, mintha saját gyermekünk volna, neveltetik. Iskolai oktatásáról hűségesen gondoskodtunk. Azonban f. 1889. évi május 28-án megjelent Papkeszi községünkben egy férfi és egy nőből álló utazó zsidó család, kik is házunkhoz beállítva, a kis leánygyermeket a nő sajátjának lenni nyilvánították. Mi azonnal a község előjáróságát megkeresve, szándékuk nyilvánítására az előtt hívtuk fel. A község előjárósága előtt az ismeretlen nő, előbb tett nyilatkozatát — melyben a kis leány tőle származását bizonyítja — megújítja. De mint a ././ alatt tisztelletesen ide mellékelt jegyzőkönyvi kivonat másolata tanúsítja, a gyermekről lemond, az örökbe fogadásba belenyugszik. Mi az ismeretlen nő állításában kételkedve, átiratot intéztünk a vágbesztercei izráelita hitközség anyakönyvvezetőjéhez, hogy a kis leány születési bizonyítványát hozzánk küldje meg. Az izráelita könyvvezető 34/1889. sz. a., minek másolata ./././ alatt tisztelettel csatoltatik — meg is küldötte az anyakönyvi kivonatot. Így tehát arról, hogy a kis leány megkeresztelve nincs, semmi kétségünk tovább nem lehet. A kis leány általunk iskoláztatván, elvégezte a népiskolai tanfolyam V-öd osztályát. Vallásos nevelése az evang. reform. egyház hitelvei szerint eszközöltetett. A főt. dunántúli superintendens által kiadott „Tanterv“ útatisítása szerint a jövő tanévben következik a hiterősítés — confirmatio — s azután az úrvacsorai sákramentomban való részesülés. Ugyde fentebb is említett kis leány mind ez ideig megkeresztelve nincs. Ennélfogva a legmélyebb tisztelettel vagyunk bátrak felfolyamodni Nagyméltóságod kegyes színe elé, tekintve: hogy az örökbe fogadási jegyzőkönyvben — a mi egyszersmind szerződésnek tekintendő — világosan kijelentve van: hogy a kis leány az evang. reform. vallás hitelveiben — mit mi is hiszünk és vallunk — fog neveltetni, s eddig neveltetett is; tekintve: hogy az örökbe fogadási jegyzőkönyvben jelzett anyagi biztosítás — az időközben elhalt Baranyai Józsefné, született Almási Mária szülői: Almási Sándor és Bollók Zsuzsanna által ././ alatti végzés tanúsítása szerint eszközöltetett, — tekintve továbbá: hogy az édes anya, ki magát annak állítja — a kis leányról lemond, az örökbe fogadásba belenyugszik, így mintegy eltaszítja magától gyermekét, kit kereszténynek vettek gondozás alá, azt vallásukban nevelik és nevelték, — tekintve végül, hogy a község értelmetlen lakóitól mennyi gúny és lenézés éri az örökbe fogadókat, kik egy kis zsidó leánynak fogadták fel ügyét; tekintetbe véve ez indokokat, méltóztassék Nagyméltóságodnak a kis leány megkeresztelhetését és annak Baranyai Mária névre — mi néven eddig is neveztük — anyakönyvelhetését megengedni és elrendelni. Mély tisztelettel stb. stb. Baranyai József s. k. örökbe fogadó apa, Almási Sándor s. k. elhunyt örökbe fogadó anya Almási Máriának atyja, Bollók Zsuzsanna X elhunyt örökbe fogadó anya, Almási Máriának anyja, Szeness Imre s. k. ev. ref. lelkész névűró“.

Megírva, elkészítve, aláírva van tehát a kult. miniszter-

hez felterjesztendő kérvény. De mikor már csak az elküldés volt hátra, megvallom, hogy szellemével elégedetlen voltam. Nem elégített ki. Ugy látszott előttem, hogy ha csupán a kérvény szavainál maradok, előre is vesztett pörünk van. Mert ha vizsgáltam hatályban levő országos törvényeinket, melyek a felekezeti viszonyokat szabályozzák: biztosra vettem az elutasítást. Vagyis hogy a kis leány 18 éves életkorára lesz útasítva, a mikor választhat szabadon vallást magának. Ejh! de nézzük meg a grapsákat is. Hátha azokban találunk más archimedesi pontot, a mi szilárdabb alapot szolgáltat. Ugy lett. Elkezdtem mind az általános, mind különösen a magyar egyházjognak a lelenzekre vonatkozó szabványait tanulmányozni. Mondhatom, hogy nem meddő munkát végeztem. Ugyanis főt. és mélt. Püspök úrhoz felküldött levelemben tettem le argumentumomat, minek megtalálása után, az azt követő inspiratió behatása alatt a következő levelet írtam a folyamodvány mellé.

65/1889. Főtisztelendő és Méltóságos Püspök Ur! Kegyes jó Uram! 5651/889. sz. a. f. évi június 22-én kelt becses leírata következtében, van szerencsém Méltóságodhoz felterjeszteni Baranyai József és néhai Baranyai Józsefné szül. Almási Mária hátramaradott, illetve életben maradott szülőinek, névszerint: Almási Sándor és Bollók Zsuzsannának a n. m. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ő Nagyméltóságához intézett azon kérvényét, melyben örökbe fogadott lelenzünk megkeresztelhetését és anyakönyvelhetését kéri. Mély tisztelettel kérem annak felterjesztését. Bélyeggel sem a kérvény, sem a mellé csatolt négy rendbeli okirat-másolat azon okból nem lett felszerelve: mert a bélyegtörvények megengedik árva és szegénység esetében a bélyegteleniséget. Lelenzünk pedig, úgy hiszem, mind a két sorozatba beillik. Méltóságod fentebb írott becses levelében gyanúsnak jelzi az állítólagos szülők eljárását. De ha szabad azon régi szabályra hivatkoznunk, hogy a „hasonlók hasonlókát szülnek“, ez esetben alkalmazható. Mert mind a kis leány, mind a megjelent anya feltűnően hasonlítanak egymáshoz, levén nekik különös ismervük: hasonló arcél és szeplős arczbőr. Nem láttam, de községbírónk és jegyzőnk úgy nyilatkoztak: hogy az anya azon állításához, hogy a kis leány az ő gyermeke, semmi kétség nem fér. Méltóságod fentebb írott és már hivatkozott levelében a kis leányt megkeresztelhetőnek jelzi. De ez csak mint egyéni nézet jelentetett. Én azóta több egyházi munkát átolvastván, határozottan a magyar egyház jog szabványai és elvi alapokon nyugvó határozmányai értelmében minden kult. miniszteri engedély nélkül merném most már megkeresztelni; nem félvén attól, hogy ténykedésemért a büntető törvénykönyv §-aiba ütközöm. Mert az egyetemes egyház jog tanai és szabályai szerint általános elv az: *hogy lelenzeket nem csak meg lehet, hanem meg is kell keresztelni.* Természetesen itt a „sub conditione“ formula jön használatba, miután keresztiséget nem ismételtetni érvényesen. De úgy az egyetemes, mint a különös magyar egyház jog arra nézve is tartalmaz szabályokat: mikor lehet izráelita szülőtől származott gyermeket megkeresztelni. *A legelső és legáltalánosabb elv itt az: hogy izráelita szülőtől elhagyott gyermekeket szintén meg lehet keresztelni.* Igen érdekes támpontot nyerünk a keresztelés tényének jogszerűségére az 1775. évi májushó 4-én 2062. sz. a. kiadott királyi resolútióban. Itt az izráelitáktól származó gyermekek megkereszteltetését, illetőleg a legvilágosabb rendelkezést találjuk. Ugyanis hivatkozott resolúció így hangzik: „Senki se merészeljen serdületlen izráelita gyermeket magához csábítani, gyámja vagy

gondnokának beleegyezése nélkül megkeresztelni; ezen szabály alól kivételnek csakis akkor van helye, ha az illető gyermek a legvégső halálos veszélyben forog, vagy pedig, *ha az szülői, gyámja vagy gondnoka által elhagyatik*, tehát ezek természet-szerű jogaikról lemondani látszanak. Az első esetben, vagyis ha az izráelita gyermek halálos veszélyben van: a keresztény bába szabadon és jogszerűen keresztelheti azt meg. A második esetben, a midőn t. i. az *izráelita gyermek elhagyatott: a gyermeket a lelkésznek kell átszolgáltatni, ki azt köteles megkeresztelni és a keresztény vallásban nevelni (oktatni)*. Már most az idéztem resolúció intézkedése után, ha én a kis leányt megkeresztetem, e keresztelés jogszerű tényét senki kétségbe nem vonhatja. Mert a kérvény melléklete tanúsítása szerint az anya, ki gyermekét elhagyja, — az anya, ki feltalált gyermekéről lemond, — ki azt még csak megtekinteni sem akarja, — az örökbe fogadásba belenyugszik, így gyermekét mintegy magától eltaszítja: többé semminemű igényyel fel nem léphet. A kis leány állapota az 1789. évi január 27-én 3704. sz. a. kelt királyi rendeletben kifejezett azon elvi álláspont szerint bírálendő el: *„hogy a gyermek elhagyott árvának legyen tekintendő, kivel szemben az anya vagy nagyszülők jogokat nem érvényesíthetnek“*! De a megkeresztelés jogszerűségét és álláspontom jogosultságát erősíti a boldogult helytartó tanácsnak azon rendelkezése is, mely szerint *„a zsidó gyermeket meg lehet keresztelni, ha szülője elhagyta, vagy kitette“*. És így ha a kis leányt magukhoz vett keresztény szülők megkereszteltetik: egyházi és polgári törvények rendelkezése szerint cselekesznek. Az anyakönyvezést illetőleg — de a mi már nem sákramentum — minden esetben bevárnám a kormány intézkedését, mivel valakinek családi vagy vezetéknevet adni hatáskörömet túlhaladja. Tekintve Méltóságodnak nagymérvű elfoglaltságát, mi miatt physikai lehetetlenség az ez ügyre vonatkozó törvények és rendeletek halmazát átvizsgálni, jónak láttam álláspontom igazolását azért is ide iktatni, hogy a felterjesztés mellé teendő comitivába ő Nagyméltósága a miniszter úr figyelme felhívásáék az említettem szabályokra és törvényekre, hogy így ezek alapján a keresztelés és anyakönyvezés nem csak megengedhető, hanem elrendelhető legyen. Mély tiszteletem nyilvánítása után stb. stb.

Elküldetett a kérvény és levél augusztus 10-én. Vártuk, vártuk az eredményt. Részemről most már azon meggyőződésben voltam, hogy az 1868-iki törvények, melyek a felekezetek közötti viszonyosságot szabályozzák, nem terjeszkedve ki az ily részletekre, lehet, hogy az előbbi rendeleteket nem helyezték hatályon kívül. Vélekedésem igazolva lett. Mert folyó év októberhó 7-én vettem főtisztelendő és méltóságos Püspök urnak 10,998/889. sz. a. küldött levelét, mely így hangzik:

„Tisztelendő Lelkész úr! Baranyai Mária alias Lord Róza ismert ügyében ma jött a kultuszminiszter leírata, melyet oly megjegyzéssel közlök alant olvasható hiteles másolatban Tisztelendőséggeddel, hogy annak útasítása értelmében eljárni szíveskedjék. Kitűnő tisztelettel vagyok Rév-Komáromban oct. 6/89 főtiszt. és mélt. Püspök úr megbízásából Gyalokay László s. k. s. lelkész“.

A miniszteri leírat így hangzik:

„35,140. sz. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Minisztertől. Méltóságos és Főtisztelendő Püspök Ur! Folyó évi augusztushó 12-én 9491. sz. a. kelt felterjesztésére és Baranyai József és neje Almási Máriának szülei Almási Sándor és Bollók Zsuzsánnának folyamodványa folytán megengedem,

hogy az általuk örökbe fogadott és az ev. ref. hitvallásban nevelkedett izr. vall. szülők gyermekét Baranyai Máriát, más néven Lord Rózát megkereszteltethessék. Mert az iratok közt fekvő és Papkeszi község előljárósága által az 1889. évi májushó 28-án felvett Jegyzőkönyv hiteles másolatából világosan kitűnik azon kellék, melyet az 1775. évi májushó 4-én 2062. sz. a. kelt legf. királyi resolúció egy serdületlen zsidó gyermeknek törvényszerű megkereszteltetéséhez megkíván, nevezetesen: hogy a kérdéses leánygyermeknek több év eltelté után jelentkezett édes anyja Lord szül. Donát Betti újabban férjhezett Mahler Ignáczné leányáról teljesen lemond és az örökbe fogadásba bele nyugszik. Ezen örökbe fogadásnál az iratok közt fekvő és a veszprémi rendőrkapitányi hivatal által még az 1885. évi áprilishó 10-én felvett jegyzőkönyv hiteles másolatából kitűnőleg az örökbe fogadó szülők azon szándéka, hogy az örökbe fogadott leánygyermeket vallásukban, az ev. ref. vallásban fogják nevelni, írásba is vétetett és nevezett édes anya az örökbe fogadásba belenyugodván, nem tett kifogást gyermeke megkeresztelése ellen. Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest 1889. évi okt. 3-án Gróf Csáky“.

Megjött tehát az engedély. Képzeltető mind a gyámszülők, mind a kis leány öröme. A keresztelés megtörtént november 3-án vasárnap délelőtt istenitisztelet alatt. Mindezeket pedig nem azért írtam le, hogy községem és ténykedésemnek híre legyen, hanem azért, hogy országszerte előfordulhat hasonló eset több úton is, legalább lelkésztársaim nem setétben tapogatnak, mint én tettem, hanem praecedensre is hivatkozhatnak.

Papkeszi, 1889. decz. 11.

Szeness Imre,
ev. reform. lelkész.

Egy és más az egyházi élet és a gyakorlati theologia mezejéről.

Kikeresztelkedhetik-e egy izráelita 18 éves kora előtt?

Az 1868-ik évi LIII. t. cz. 2-ik §-a minden kétséget kizárólag rendeli, hogy *„átterni annak szabad, a ki életkora 18-ik évét már betöltötte. Azonban a nők férjhez menetlök után, ha e kort el nem érték volna is, átterhetnek“*. Nem tudom, hogy a törvény ezen intézkedése kiterjed-e a nem *átterni*, hanem *megkeresztelkedni*, s így valamely keresztény felekezetbe belépni akarókra? Az átterés a kikeresztelkedéssel igen természetesen nem azonosítható, s az 1867-ik évi XVII. t. cz., mely az izráeliták egyenjogúságáról szól, csak a polgári és politikai egyenjogúságot említi s a vallásról semmit sem beszél. Kérdés: *van-e jogosultsága egy 18 évet még el nem ért izráelitának kikeresztelkedni?*

Arra, hogy e kérdésre igen tisztelt lelkésztársaim figyelmét felhívni és becses véleményöket kikérni bátor és szerencsés vagyok, egy különös körülmény adott alkalmat. Nehány évvel ezelőtt, a máramaros-szigeti lyceumba egy gyermek íratott be, a ki az elemi osztályokat ev. ref. iskolában végezte s atyja által ev. ref. vallásúnak íratott be. Ezen gyermek 4-ik gymn. osztályú tanuló korában a törvény kívánalmának megfelelőleg konfirmáltatott. Most azonban kiderült, hogy az apa izráelita, s gyermekei, kik közül már hármat re-

formátusnak nevelt, ninesenek megkeresztelve. Az apa már nem hajlandó ősei hitét elhagyni, de gyermekeit megkereszteltetni óhajtja.

Lehetséges-e ez, vagy sem?! E dologra vonatkozólag eltérők nálunk a nézetek, ugyanazért jónak láttam a nyilvánosság terén kérni lelkésztársaimat véleményök nyilvánítására.

M.-Sziget, 1890. január 6.

Szikszay Zoltán,
ev. reform. lelkipásztor.

K ü l f ö l d.

Berlini levél.

Ha theologus ifjaink közül valaki a külföld bármelyik egyetemére jó tanulmányai folytatása végett, annyi sok új, meglepő tapasztalatot szerezhet magának, melyek nem csak ő előtt, de hazánk nagy közönsége előtt is ismeretlenek, s nem tartom kárba vett fáradságnak, sem hasztalan időpazarlásnak úgy a cikkíró, mint annak olvasója számára, ha e tapasztalatokból némelyeket, különösen a melyek egyházi viszonyainkra vonatkoznak, vagy lelkészeinket s általában egyházunk férfait érdekelhetik, a nyilvánosság elé bocsát. Ily célzattal óhajtók én is röviden szólani a berlini szegény gyermekek karácsonyjáról az alább következő sorokban, melyeknek, — ha Szerkesztő úr véleménye szerint nem lesznek érdektelenek azok a „Debreczeni Prot. Lap“ olvasóira, — kevés helyet kérek becses lapja hasábjain.

Két, ünnepélynek is nevezhető karácsonyi ajándékosztás volt az, melynek lefolyásáról egyet-mást elmondani akarok, előre boesátva tájékozásul, hogy Berlin protestáns lakossága egyes egyházközségekre van osztva, melyeknek csaknem mindenike karácsony előtt gyűjtést rendez saját kebelében. E gyűjtést egy bizottság, mely a szegény-ügy gondozása végett alakítatva állandóan fönnáll minden egyházközségben, rendezi s pár nappal a karácsony ünnepe előtt a gyűjtés útján egybejött pénzen szerzett tárgyakat, mint karácsonyi ajándékokat saját egyházközsége szegény gyermekei között kiosztja, mi mindig némi ünnepélyességgel és rendesen nagy közönség jelenlétében megy végbe.

A két karácsonyi ajándékosztás a „Dreifaltigkeit“ egyházközség kebelében történt, az első decz. 20-án a herrnhuterek imatermében, melyet a Berlinben levő néhány száz tagból álló herrnhuter egyház minden alkalommal rendelkezésére bocsát az említett egyházközségnek, — mint gyűlések, ünnepélyek tartására legalkalmasabb helyiséget, — mi a két felekezet közti testvéries viszonyról tesz bizonyosságot. A tágas — 2 csillár és 4 karácsonyfa gyertyái által világított teremben hosszában fölállított 2 asztalon voltak elrendezve a kiosztandó ajándéktárgyak, melyekben egyesítve voltak a hasznos és kellemes. Valódi lelki gyönyörrel szemléltük mindnyájan, kik a teremben ez ünnepélyre összegyűltünk, a 120 szegény gyermek örömet, kik tanítójuk vezetése alatt bejőve — a 4 karácsonyfa alatt kiki a saját neve alatt álló ajándékoszó mellé állva, — örömtől csillogó szemekkel tekintettek a nekik szánt tárgyra. Elmerültségünket az imaterem karzatán váratlanul megzendült 10—12 éves leánykák karéneke szakasztotta meg, melynek hallatára valódi mehatottság szállott minden jelenlevő szívébe. A gyönyörű karének elhangozta után a herrnhuterek püspöke Louis Erxleben, — ki az egyházközség gyön-

gélkedő lelkészt helyettesíté, — tartott rövid imádságot, s aztán a gyermekekhez egy kis alkalmi beszédet, melyhez alapul II. Kor. 9, 15. — az Istennek legyen hála az ő kibeszélhetlen adományáért — vette, s beszéde folyamán szépen alkalmazkodva a gyermekek fölfogási képességéhez, szólott bevezetésül e kérdéstről: Hogyan kaphattok ti most ajándékot?, majd erről áttérve Isten ama kibeszélhetlen ajándékaról s végül a mindkét ajándékért adózandó háláról. Ekkor újra fölhangzott a kis leányok karéneke, melynek végeztével meghatva s lelki örömmel hagytuk el a termet s a szüleik kíséretében örvendezve hazatérő szegény gyermekeket, kik a jószívű egyháztaladokozása folytán szinte részesültek azon karácsonyi örömben, mely az ő számukra ama jó szívek nélkül csak kielégítőlen vágy maradt volna.

A másik ajándékosztás, melyről szólni akarok, — a „Christlicher Verein junger Männer zu Berlin“ czímet viselő ifjúsági egyesület nagy termében történt decz. 22-én s csupán abban különbözött az épen leírttól, hogy itt kisebb gyermekek, az úgynevezett „kis iskolába járók“ (nálunk óvodások) ajándékosztattak meg, miután előbb az egyházközség 2 lelkésze és szép számú, legnagyobb részben nőkből álló közönség előtt az őket oktató diakonissa által kérdeztetve mintegy vizsgát tettek. Valóban érdekes volt hallgatni e gyermekeket, kiknek legnagyobb része nincs 5 éves, midőn teljes bizottsággal feleltek tanítónőjüknek a szent történetből föltett kérdéseire s énekeltek együttesen néhány karácsonyi éneket. A körülbelül egy óra hosszú vizsga után az egyházközség egyik lelkésze, E. Dryander intézett az egybegyűlt közönséghez szép beszédet, melyben, — hogy az ő szavai szerint „nem csak e gyermekek, de mi felnőttek is vigyünk házainkba ajándékot ez ünnepélyről“, — lelkesen szólt a karácsonyról s amaz a felnőttek számára való három ajándékról, melyeket röviden e szavakban foglalhatok össze: legyünk ezentúl örömeztőbb adakozók, embertársaink iránt türelmesebbek és végül legyünk hálásabbak. A szép ünnepélyt az összegyűlt hallgatóság együttes éneke nyitotta meg és zárta be, a teremben levő orgona kíséretében egy-egy karácsonyi éneket énekelve.

Ennyit e két lélekemelő ünnepélyről, milyenekben ha részt veszünk, lelki öröm szállja meg kebelünket, ha látjuk, hogy nincsenek elhagyatva a szegény gyermekek, sőt inkább, a kik tehetik, segítik, gondozzák őket, s áldást kívánunk ekkor ama jószívűekre, mi bizonynyal osztályrészük is leszen, mert midőn a kicsinyekről gondoskodnak, a világ Megváltójának, Krisztusunknak gondját veszik föl.

Berlin, 1889. decz. 29.

Kassay Béla.

Irodalom.

„Protestáns Szemle“, a Magyar Prot. Irodalmi Társaság kiadványa, szerkeszti Kenessey Béla id. titkár. Első évfolyam I. II. füzet. Budapest, Hornyánszky V. könyvkereskedése. 1889. 208 lap.

(Vége.)

A harmadik dolgozat dr. Szlávik Mátyás tollából ered és ismerteti a janssenismust a történetírás terén. Ugyanő már nem egy ízben szólott e témáról más helyütt is és tisztán ismerteti tárgyát, melynek kifejtésében ifjú lelkesedést erős meggyőződéssel párosít. Röviden így foglalja össze Janssen

majnai frankfurti tanár irányzatos működését: „Janssen történetírásának célja a reformáció előtti kort Németország vallásos-egyházi és nemzeti virágzása idejének tüntetni föl s ezen kulturális „aranykorszaknak“ erőszakos gonosz felforgatásáért Luthert, „a vallási őrvongót“ és művét a reformációt mint átkos forradalmat tenni felelőssé“. Hazai viszonyainkra is reflektálva, különösen a thomistikus scholastika magasztalását finom gúnnyal ostorozva, terjedelmesen vázolja a protestantismus missziói tevékenységét főleg Németországban, megemlítve a kétségkívül nagy eredményeket elért Evang. Bund munkálkodását Róma terjeszkedési törekvéseivel szemben. Mint másutt, úgy e dolgozatában is „keresztyén“ helyett állandóan „keresztyén“-t ír, a mire csak rámutatunk.

E történeti dolgozatot követi Sztelho Kornél fejtegetése „a házasságjogi reform“-ról, melyben feltünteti, hogy hazánkban a házasság érvénye oly sok kételynek és vitának van kitéve, mint sehol Európában. Ennek oka a felekezeti házassági jogok rendszerében rejlik és azon körülményben, hogy ezidő szerint még nekünk állami házassági jogunk nincs. Ehhez jó még számtalan indok, melyeket írónk egyenként felsorol, p. o. a házassági perrendtartás abszolút hiánya, az erdélyi házassági bíróságok szervezete, a mi mind multhatatlanul követeli, hogy a házasság felbonthatóságának és a házassági bíráskodásnak kérdése rendeztessék, tekintet nélkül az egyes confessiók jogelveire, egyenesen állami szempontból. A világos és okadatolt előterjesztés kétségkívül általános visszhangra fog találni mindazon lelkészi és bírói körökben, a hol a tényleg létező eme rendezetlen állapot soknemű bajaival küzködnek és várva várják az égetően szükségessé vált házasságjogi reform keresztülvitelét.

A gyakorlati theologia köréből köleszőnt nagyérdékű kérdés fejtegetésével foglalkozik Csiky Lajos, szólván istenitizszeptelünk reformjáról, mely kérdéssel a református világ kiváló tekintélyei, Bersier, Apple szintén behatóan foglalkoztak a presbyteri szövetség 1888-iki nagygyűlésén. Szólva e tárgy általános fontosságáról, különösebben hazai ref. egyházunk istenitizszepteli reformját sürgeti, kiemelve a reform feltételei közül a szép elvét, az egység szükséges voltát és a gyülekezeti tagok öntevékenységének jogosultságát. Rendszeresítendőnek véleményezi a bibliaolvasást — igen helyesen! Kiküszöböltetni indítványozza a diktálást, a mi természetesen a népoktatás emelését feltételezi; rendezendőnek tartja a három napos ünnepek eddigi módját, az éneklés tanítását, a kátémagyarazatot, a házassulandók kihirdetésének eszközölését oly nagy gyülekezetekben, mint p. o. Debreczen. Majd az úrvacsora kiszolgáltatási módjának egyszerűsítéséről, a temetési szertartás multhatatlanul szükséges reformjáról, az izléstelen búcsúztatók kiküszöböléséről, a Miatyánknak egy ugyanazon szöveg szerinti elmondásáról tárgyal, világos könnyű modorban s meggyőző érveléssel. Tulajdonképen mindnyájunk által tapasztalt hiányokra mutat rá s a közfelfogásnak ad hangot az értekező; az okból is érdemes, hogy gondolatait, véleményét a gyakorlat emberei különösebb figyelemre méltassák.

Az azután következő közleményekről rövidebben szólhatunk. Hörk József ismerteti az államnak az egyházhoz való viszonyát — az északamerikai egyesült államokban. E dolgozat specialis jellegénél fogva nem érdekel annyira, mint érdekelt volna közelebbről a magyar állam és az egyház közti viszony felmutatása. Egyébként ez ismertetés, Köstlin hallei consistoriumi tanácsosnak a Theol. Stud. u. Krit. mult évi III. füzete-

ben megjelent dolgozata nyomán halad s folytonosan a németországi viszonyokra van tekintettel, talán ezért is nem fogja lekötöni mindenik olvasó figyelmét. Szintén specialis értékű Thury Etele közlése: „Adatok a veszprémi ev. ref. egyházmegye történetéhez“; közli pedig 1) a balaton-henyeyi református ekklesiának historiai rajzolatját; 2) jegyzéseket közöl a köveskáli református ekklesiáról; 3) a monoslói ref. ekklesiának historiját vázolja.

A könyvismertetési szakaszban Pulszky Ágost tesz általános észrevételeket Fraknoi ily című művéről: „Erdődi Bakócz Tamás élete 1889. Budapest“. De kilátásba helyezi, hogy úgy e műről, mint Fraknoiának a kérdés alatti korszakra vonatkozó történetírói működéséről nézeteit részletesebben is el fogja mondani. Kenessey Béla Ziegler liegnitzi prédikátor „der alte Gott lebt noch“ című munkáját ismerteti szép vonzó irálylyal s alapos tárgyismerettel. Ugyanő az irodalmi Szemle rovatában a mult évben megjelent hazai és külföldi nevezetes munkákat sorolja fel, a honi termékeket bírálati megjegyzésekkel is kísérve. Ezt a könyvészeti rovatot méltóztassék bővíteni s valódi tudományos jellegűvé és értékűvé tenni. A történelmi emlékek címe alatt lenyomatott hosszú névsor helyett értékesebb meglepetést is nyujthatott volna a közlő. Végül a prot. irod. társaság ügyrendje és a bizottsági tagokra vonatkozó tudósítás feglatatik.

Röviden összegezve nézetünket a Szemle jelen kettős füzeteéről, azt mondjuk, a mit a szerkesztő-titkár a prot. egyházi irodalom terén a mult év folyama alatt nálunk kifejtett munkásságról őszintén és helyesen megjegyyez, hogy t. i. azt — és itt én különösen a Szemlére alkalmazom e bírálatot — „jelen irodalmi és egyházi viszonyaink között elég értékesnek s viszonylagosan elég gazdagnak is mondhatjuk“. A jövő füzetekben bizonyára a specialis theol. tudomány is inkább lesz képviselve és egy pár rovat niveauja emelkedni fog. Ehhez gratulálunk, a folytatáshoz pedig haladást és sikert kívánunk!

Erdős József.

Két igen fontos irodalmi vállalat fekszik ezúttal előttünk. Az egyikről, a Magyar nyelvtörténeti szótárról már többször megemlékeztünk, most jelezzük, hogy a 2-ik kötet első füzete is megjelent a jáczint-világoskék szavak történeti ismertetésével. De megindult immár a „Magyar írók élete és munkái“ című nagy vállalat is, melyet a M. Tud. Akadémia megbízásából id. Szinnyi József, a magyar nemz. múzeumi hírlap-könyvtár őre ír. Az első füzet Aach-Andrád írók életét és munkáit ismerteti. A mű négy kötetre (32 füzet) fog terjedni, s öt íves füzetekben negyedévenként jelenik meg. Egy füzet ára 50 kr. A megbecsülhetetlen értékű vállalatra felhívjuk olvasóink figyelmét, valamint azon felhívásra is, melyet a könyvre célzólag lapunk újdonságai között közlünk. Ugy ezen, mint az előbbi mű Hornyánszky nyomdájából került ki, a mi már maga kitűnő ajánló levél.

Szabolcska Mihálynak „Időtöltésül“ című humoreszkjeire vonatkozólag a kiadó társulat a gyűjtő íveket e hó 25-ikéig kéri beküldeni (Szabó Béla pénztárnok nevére Debreczen, kollégium), hogy a könyv szétküldését pontosan teljesíthesse. Előfizetési ár egy forint. Könyvárusi úton csak később s valamivel drágábban lesz kapható.

Különfélék.

Debreczeni főiskola. A szülők megnyugtására közöljük, hogy az úgynevezett influenza igen szelid alakban s csekély mérvet öltve mutatkozott a főiskolai tanulóknál, annyira, hogy a tanítás szünetelése távolról sem vált eddig szükségessé.

A Dunántúli Protestáns Lap, melynek megindulásáról már többször megemlékeztünk lapunkban, a folyó évvel csakugyan megkezdte pályafutását, de mellette a győri Közlöny sem szünetelt meg. Az új lapról még korai dolog volna határozott véleményt mondani. Ifjú szerkesztőjében megvan az akarat is, a tehetség is, hogy jó lapot szerkesztszen. Isten áldja meg jó munkájában!

Károli Gáspár emléke. A mult év folyamán folyton jövő kimutatásaink szerint bejött lapunknál a Károli-síremlékre 168 frt 38 kr, a szellemi emlékre 165 frt 42 kr, időközi kamattal együtt 334 frt 68 kr. Az 1889. márcz. 29-től kezdve takarékpénztárba apránként rakosgatott ez összeg kamatjával 4 frt 81 kr számítottatott, úgy hogy f. évi január 1-én 339 frt 49 kr volt ez alapítvány takarékpénztári teljes összege. Legújabbán már a következő szép adományok folytak be hozzánk e célra: Gyulai László lelkész úr útján a berettyó-ujfalui egyház a síremlékre 5, a szellemi emlékre 5 frtot, — Pethő Bálint lelkész úr útján egyes csegei hívek a síremlékre 2 frt 50 krt, — Szőlősi Antal lelkész úr útján a makói egyházközség a síremlékre 24 frt 01 krt, a szellemi emlékre 50 frtot, — Székely Károly esperes úr útján a madarasi egyház 13 frtot, a tiszta-nagy-révi egyház 2 frt 75 krt küldöttek be, mely 15 frt 75 krból 8 frtot a síremlék, 7 frt 75 krt a szellemi emlék alapjához csatoltam. Ezek szerint ma az alapítvány így áll: a síremlékre gyűlt eddig (ez alaphoz csatolva az időközi 88 kr, és az év végén való 4 frt 81 kr kamatot) 213 frt 58 kr, a szellemi emlékre gyűlt 228 frt 17 kr, együtt 441 frt 75 kr, mely összeg tovább is takarékpénztárban kamatozik. Debreczen, 1890. január 17. Csiky Lajos.

Halálesetek. A karczagi ev. ref. tanár- és tanítótestület gyászlapot adott ki, melyben mélyen megszemérodott szívvel jelenti felejthetlen kartársuknak Papp László ev. ref. tanítónak, f. évi januárhó 11-én reggeli 5 órakor, életének 74-ik, tanítói működésének 54-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hült tetemei f. hó 13-án d. u. 2 órakor, az ev. ref. templomban tartott rövid imádság után, a déli temetőben tétettek örök nyugalomra. Béke lebegjen egyházunk hű szolgálójának porai felett! — Egy másik beküldött gyászlap szerint tiszteletes Demes Péter, Sepsi-Szentgyörgy Szemerja városrészének ev. ref. lelkésze folyó hó 13-án d. u. 4 órakor alig egy pár napi szenvedés után, rohamos tüdőlob következtében, életének 54-ik, lelkipásztorkodásának 29-ik, boldog házasságának 23-ik évében jobb életre költözött át. Benne az egyházközség szeretett, közkedveltségű pásztorát, a sepsii egyházmegye lelkiismeretes könyvtárnokát, az egyházmegyei törvényszék egy ritka buzgó tagját, a szemerjai közbirtokosság gondos elnökét, a széleskörű ismerősök pedig egy kiválóan őszinte, jó embert vesztek el, a kinek nem ajakán, hanem szívében élt eme szó: becsületesség. Eltemettetett január 16-án. Legyen nyugalma csendes, emléke áldott!

Megjelent a M. Prot. Irodalmi Társaság kiadványai sorában Zsilinszky Mihálynak „A linezi békekötés és az 1647-iki vallásügyi törvényezikkek története“

című, 460 lapra terjedő hatalmas munkája, mely a Társaság minden pártfogó, alapító és rendes tagjának megküldetett s könyvárusi úton 3 frt 20 krért kapható. A szép kiállításó könyv dícséri Hornyánszky nyomdájának jó ízlését. Gondoskodunk a könyv részletes ismertetéséről. Legyen szabad Kenessey Béla barátunkat, Irod. Társaságunk titkárát figyelmeztetni, hogy maradjon meg minden kiadványnál a Társaság szónál. A Szemle Társaság kiadványa volt, Zsilinszky műve már Társulaté. A hivatalos elnevezés a kötelező.

Fölvívás. Fölkérem a magyarországi írókat, szíveskedjenek életrajzi adataikat és irodalmi működésük jegyzékét hozzám mielőbb beküldeni. A megjelent életrajzok pótlását is szívesen veszem és azt a Pótlékban közzé teszem. Budapest, 1890. évi januárhó 9. Id. Szinnyei József. Egyetemi könyvtár.

Révész Imre egyházi beszédeinek VI. és VII. füzetéről. Ismételve bátor vagyok a tisztelt közönség figyelmébe ajánlani azon szándékomat, hogy R. I. ünnepi, alkalmi és közönséges egyházi beszédeiből még két füzetet kiadok. Előfizetési ár a két füzetre 2 frt 40 kr, mely f. évi márczius 1-ig hozzám, Pápara küldendő. A három előző füzetre volt vagy 200 előfizetőm; ennyi a most tervezett két füzet kiadásához is okvetlenül szükséges; ha ennyien nem jelentkezének, kénytelen leszek a vállalattal felhagyni, mely esetben a beküldött összeget az illetőknek azonnal visszaküldendem. Révész Kálmán.

Szerk. posta. Sz. L. Szent-János. Jövő heti számban egyszerre kiadom a fontos kérdésben hozzám beküldött becses cikkét. Köszönet érte; máskorra is kérem szíves támogatását. — V. L. Majtis. Biz' én rajtam egyszerűleg az esett meg, hogy elfelejtkeztem arról a szép kis költeményről, melynek közlésével nézetem szerint nem csak a lap s nem csak annak olvasó közönsége, de még a szerző is nyert volna. Ujévi rendezkedés alkalmával került kezembe. Na de annál kevésbé feledkezem meg a most vett cikkekről, melyekre igen rövid idő alatt, néhány régebben beküldött cikk közlése után, sor kerül. Kérem a tárczacikkeket is. — F. Z. Temesvár. Nagyon köszönöm a külföldi apróságokat, jönni fognak. A lapok küldetéséről gondoskodni fogok, mert mindenestre nagyon óhajtom önt e lap rendes munkatársai között látni. — F. Gy. N.-Kikinda. Kedves levelét örömmel olvastam. Adjon Isten sikert nemes munkáik után. Nehezen várom az ígért tudósítást.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉS.

Gyakorlott segédlelkész kerestetik

az Alföldre egy reform. nagy egyházba. Fizetés teljes ellátáson kívül 150 frt és némi járulékok. Kellékek: szónoki jó előadás terjedelmes hanggal, munkaszeretet. Teendői közé tartozik főnöke mellett, ki még munkaképes állapotban van, félnapon át irodai szolgálatot is teljesíteni. Ismeretlenektől előzetesen személyes jelentkezés és próbapapolás kívántatik. Ajánlkozások bizonyítványok kíséretében **Szeremlei Sámuel** lelkészhez H.-M.-Vásárhelyre intézendők.